

Barsi Balázs Örökké megmarad

mű a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár (PPEK)
– a magyarnyelvű keresztény irodalom tárháza – állományában.

Bővebb felvilágosításért és a könyvtárral kapcsolatos legfrissebb hírekért
látogassa meg a <http://www.ppek.hu> internetes címet.

Impresszum

Barsi Balázs
Örökké megmarad

A Szeretethimnusz magyarázata

Szerkesztette és a szöveget gondozta:
Telek Péter-Pál

Simon András
grafikáival

A rendi elöljárók engedélyével

A könyv elektronikus változata

Ez a publikáció az azonos című könyv második, javított kiadásának elektronikus változata. A nyomtatott könyv 2003-ban jelent meg az ISBN 963 430 3463 azonosítóval. Az elektronikus változat a szerző engedélyével készült. A könyvet lekipásztorni célokra a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár szabályai szerint lehet használni. Minden más jog a szerzőié.

Tartalomjegyzék

Impresszum	2
Tartalomjegyzék	3
A Szeretethimnusz	4
Bevezető.....	5
1. rész	7
2. rész	8
3. rész	13
4. rész	20

A Szeretethimnusz

Szóljak bár az emberek vagy angyalok nyelvén, ha szeretet nincs bennem, olyan vagyok, mint a zengő érc vagy pengő cimbalom.

Legyen bár prófétáló tehetségem, ismerjem akár az összes titkot és minden tudományt, és legyen bár olyan teljes a hitem, hogy a hegyeket áthelyezzem: ha szeretet nincs bennem, semmi sem vagyok. Osszam el bár egész vagyonomat alamizsnaként, és adjam át testemet, hogy dicsekedhessem: ha szeretet nincs bennem, semmit sem használ nekem.

A szeretet türelmes, a szeretet jóságos, nem féltékeny, nem kérkedik, nem fuvalkodik fel, nem tapintatlan, nem keresi a magáét, nem gerjed haragra, nem gondol rosszra, nem örül a gonoszságnak, de együtt örül az igazsággal; mindent eltűr, mindent elhisz, mindent remél, mindent elvisel.

A szeretet soha meg nem szűnik. A prófétálások véget érnek, a nyelvek megszűnnek, a tudomány elenyészik. Mert töredékes a megismerésünk és töredékes a prófétálásunk; amikor pedig eljön majd a tökéletes, a töredékes véget fog érni. Amikor gyermek voltam, úgy beszéltem, mint a gyermek, úgy éreztem, mint a gyermek, úgy gondolkodtam, mint a gyermek; amikor pedig férfivá lettem, felhagytam azokkal a dolgokkal, amelyek gyermekhez valók. Most ugyanis tükör által, homályban látunk, akkor pedig majd színről színre. Most töredékes az ismeretem, akkor pedig úgy fogok ismerni, mint ahogy én is ismert vagyok.

Most azért megmarad a hit, a remény, a szeretet, ez a három; de ezek közül legnagyobb a szeretet.

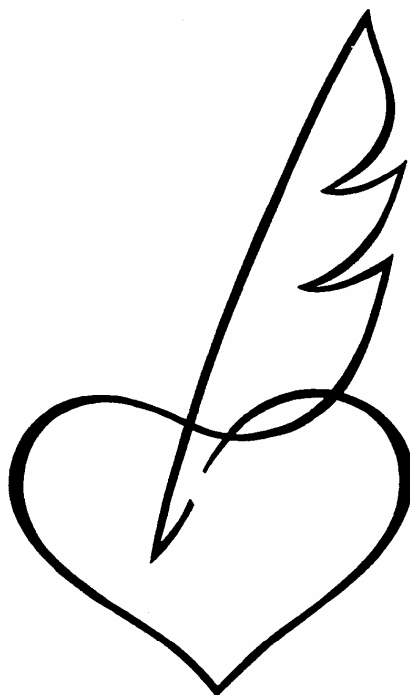
1Kor 13,1-13

Bevezető

Előre kell bocsátanom, hogy sem tehetségünk, sem elég időnk nincs ezen nagy misztériumok minden mélységét kifürkészni, de majd jobban megtanít erre titeket a Szentlélek, aki bennetek szól, még ha nem is vagyok köztetek. Megtanít az, aki gondolataitokat vezérli, akit szívetekbe befogadtatok, akinek templomává lettetek.

Szent Ágoston

Van egy bizonyos emberi tapasztalat, amely egyszerre hétköznapi és rendkívüli, evilági és természetfeletti, s amelyet a Szentírás és a szentek példája hitelesít. Dávid és Jonatás, Nagy Szent Vazul és Nazianzi Szent Gergely s mások állítják: két testben egy lélekként éltek. Ugyanerről számol be a pünkösdi esemény után az Apostolok cselekedetei is: *A hívek sokaságának egy volt a szíve, lelke.* (ApCsel 4,32)

Az antik világ és a Pünkösdkor megszületett Egyház első tapasztalata egybevág, s minden szentlélek végső forrása felé mutat. *Egy szív, egy lélek* ugyanis nincsen szeretet nélkül: ő a kölcsönös szeretet az Atya és a Fiú között, s ő egyesíti az emberi szíveket és lelkeket is; így ahol két ember szereti egymást, ott az én és te a Szentlélek által válik egy magasabb szinten *mivé.*

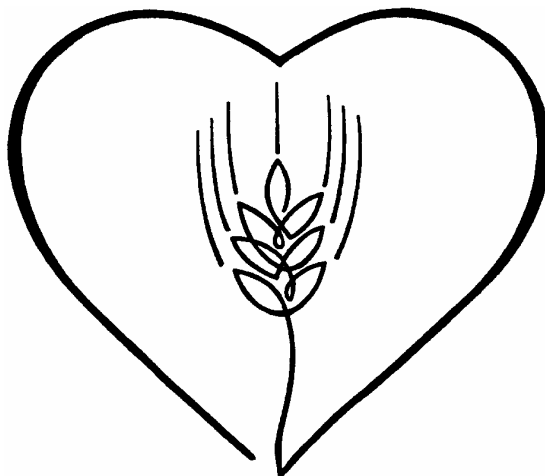
Isten szeretete kiáradt szívünkbe a nekünk adott Szentlélek által (Róm 5,5), s ezzel mintegy új természetet kaptunk. A lelki élet nem más, mint megtanulni új természetünk szerint élni, vagy ha úgy tetszik, megtanulni szeretni – Istentől. És ha úgy érezzük, szakadék tátong a mindennapok realitásai, gondjai, tevékenységei és a szeretetről való kinyilatkoztatás között, próbáljuk meg életünket a ránk váró örök jövő távlatában elhelyezni. Döbbenjünk rá, hogy minden elmúlik, de „*a szeretet és művei megmaradnak*” (Gaudium et spes, 39.), s

éppen ezért az a kötelességünk, hogy munkánkkal és szenvedéseinkkel, egymás elfogadásával és szolgálatával a szeretet civilizációját építsük. Mennyire más fényt és jelentőséget nyernek a legkisebb gesztusok, legegyszerűbb szavak is ebben az összefüggésben!

Hagyjuk kibontakozni magunkban és egymás közt Isten életét, a szeretetet, és a többi erények is rendre kisarjadnak bennünk.

1. rész

Amikor elővesszük a *Szeretethimnusz*t, az Újszövetség döntő jelentőségű szövegével találkozunk. Ha meg akarjuk érteni, egy pillanatra sem szabad elfelejtenünk, hogy elsősorban a korintusi egyháznak szól, minden egyes szava egy adott helyzetre vonatkozik. Ugyanakkor viszont túl is haladja ezt az alkalmi aktualitást, és szól mindenkinek a világ végezetéig.

Csodálatos, ahogyan egy egyházközségi torzsalkodásra reagál az Apostol. A korintusi egyház megosztott, pártokra szakadt: *Én Pálé vagyok, én Apollóé, én Kéfásé, én pedig Krisztusé* (1Kor 1,12) – és versengenek a karizmák birtoklásáért. Meglehetősen kiábrándító helyzet, mindjárt az egyháztörténelem kezdetén.

Szent Pál mégsem keseredik el, szemrehányással sem illeti őket, mert tudja, ezzel nem sokat érne el. Az a pap, aki szidja a híveit, nem lelkipásztor. Az olcsó moralizálás kísértésének is ellenáll, ehelyett az Istentől kapott kinyilatkoztatás fényében igyekszik nézni, ami történik. A korintusiak ugyanis mind Krisztus Titokzatos Testének tagjai, hiszen ugyanaz az élet van bennük. Pártoskodásukkal viszont kikezdi ezt az egységet, s mintegy szétszedik Krisztust. Szent Pál szembenéz e széthúzás gyökerével, s felismeri, hogy itt az egyetlen igazi törvényt, a szeretetet gyalázzák meg.

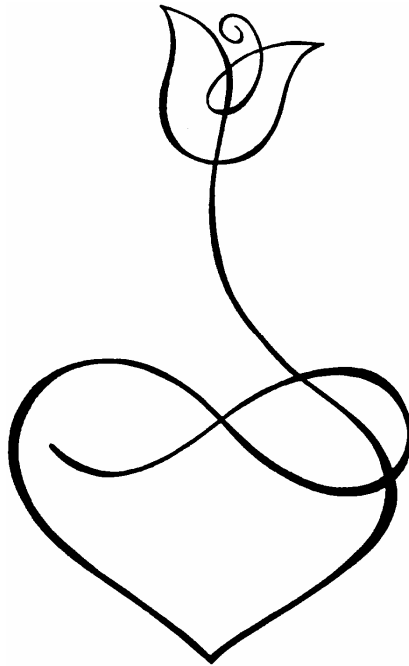
Amit itt olvasunk, kinyilatkoztatott szöveg, amelyet elemezni kell tudományosan is. A tudományos elemzés nem okvetlenül hitetlen, mint ahogy a Szentírás naiv olvasása sem feltétlenül vallásos; mindkettő lehet hitetlen és hívő olvasat egyaránt. Egyébként naivul csak a naiv embernek szabad olvasnia a szent szövegeket. Aki viszont főiskolát, egyetemet végzett és irodalmi szövegeket elemez, vegye fel az intellektuális erőfeszítés keresztjét, és így próbálja megragadni az Isten igéjét. Amikor Mária karjára vette a kis Jézust, vigyázva, hogy el ne ejtse, az istenség teljességét ragadta meg. Ugyanígy vagyunk mi a betűbe öltözött Igével. Nyugodtan neki lehet látni elemezni. Az exegézis, a szövegnek való utánajárás nem szentségtörés akkor, ha hívő lélekkel tesszük, tudván, hogy mintegy tűzben nyúlunk.

A korintusiaknak írt levél 13. fejezetében három strófát különböztetünk meg. Az első (1-3) a szeretet nélküli élet értéktelenségéről szól. Alapja egy ellentétpár: a *minden* és a *semmi*. A második strófa (4-7) a szeretet tulajdonságairól beszél, és arról, hogy a szeretet mindent beteljesít. A szöveg itt a *jó* és a *rossz* szembeállítására épül, egyidejűleg rajzolva portrét Krisztusról és a korintusi egyházzal. Végül a harmadik strófa (8-13) azt hangsúlyozza, hogy semmi sem marad meg az örök életre, csak a szeretet. Ezt a részt az *idő* és az *örökkévalóság* ellentéte jellemzi.

2. rész

Szójak bár az emberek vagy angyalok nyelvén, ha szeretet nincs bennem, olyan vagyok, mint a zengő érc vagy pengő cimbalom. Legyen bár prófétáló tehetségem, ismerjem akár az összes titkot és minden tudományt, és legyen bár olyan teljes a hitem, hogy a hegyeket áthelyezzem: ha szeretet nincs bennem, semmi sem vagyok. Oszsam el bár egész vagyonomat alamizsnaként, és adjam át testemet, hogy dicsekedhessem: ha szeretet nincs bennem, semmit sem használ nekem.

A *Szeretethimnusz*t megelőző fejezetben az Apostol a rendkívüli adományokról szólt, amelyek ma is eláradnak az Egyházban: a prófétálás, tanítás, gyógyítás, nyelveken szólás karizmájáról és egyebekről. Majd így fejezi be: *Ti azonban törekedjete a nagyobb adományokra! Emellett még egy kiválóbb utat is mutatok nektek. (12,31)* Ezzel azt állítja, hogy ami most következik, az egészen más minőségű valóság, mint a korábban felsoroltak. És amikor utat említ, nem a szeretetre vezető útról, hanem magáról a szeretetről beszél mint egyetlen útról, az újszövetségi tökéletesség útjáról.

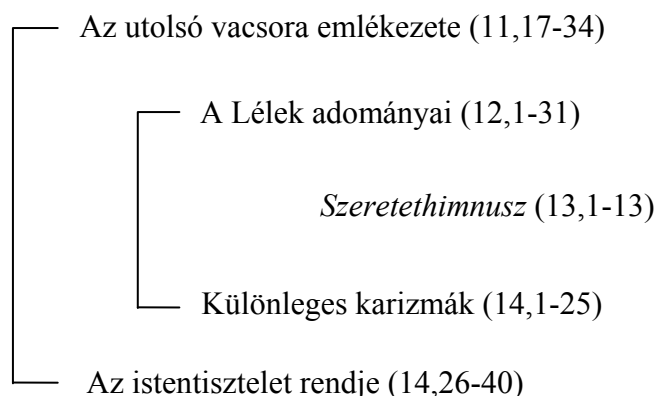

Az előzményekből érthető a *Szeretethimnusz* elején a három rendkívüli adomány említése. Óriási szónok Szent Pál, talán a világ legnagyobb szónoka. Ezúttal is olyan fokozással él, hogy beleszédülünk, és egyre feszültebben várjuk, hogy mondja már meg, mi a szeretet. Ahárom, sorrendben egyre értékesebb karizmáról: a nyelvek adományáról, a prófétaság adományáról és az önfeláldozás adományáról szólva azt állítja, hogy bármilyen kiválóak legyenek is ezek, szeretet nélkül a semmivel egyenlők. Kaphat valaki karizmát Istentől az Egyház számára, s érdekes módon hit, remény és szeretet nélkül is működhet még

egy ideig a közösség javára. Lehet valaki lánglelkű szónok, nagyszerű gyóntató még hetekig, hónapokig, talán egy évig is, miközben a lelkét már eladta az ördögnek. De előbb-utóbb kihunynak ezek a karizmák, és velük együtt ő is lehull a nagy sötétségbe. Canterburyi Szent Ágostonnak, Anglia apostolának írta Nagy Szent Gergely pápa egy levelében: „*Testvér, hallom, hogy csodákat teszel. Vigyázz, nehogy elkárhozzál!*” A pap szentségi hatalmára is alkalmazható ez bizonyos szinten. A méltatlan életű pap miséje és feloldozása érvényes és kegyelmet közvetít, de ettől ő még elkárhozhat.

Érdeemes odafigyelni a tágabb szövegösszefüggésre is. Az Apostol a keresztyén liturgikus összejövetelekről, az istentiszteleti alkalmakról beszél a 11., majd a 14. fejezetben. Szól arról, hogyan öltözködjének és viselkedjenek az asszonyok az összejöveteleken. Majd beszámol arról is – a történelemben először, az evangélistákat is megelőzve –, hogy mi történt az utolsó vacsorán. Erre azért is szükség volt, mert a gazdagok a szegényektől elkülönülve ették a maguk vacsoráját, mások meg lerészegedve. (Ezekkel a fogyatékoságaival, itt-ott még kiforratlan hitével együtt az ősegyház örök példa, mert tagjainak nagy része meghalt, vagy legalábbis üldöztetést szenvedett Krisztusért. A vértanúság egyetemes koronája az övék, mert nagyobb szeretete senkinek nincs, mint aki szeretetből életét adja Krisztusért.) A *Szeretethimnusz* követő fejezet második felében pedig az istentiszteletek egységéről és rendjéről ír az Apostol (14,26-40). E liturgikus kontextusban helyezkedik el a Lélek adományairól szóló rész (12,1-14,25), s ennek is a közepén a *Szeretethimnusz*.

Asszonyok az istentiszteleten (11,1-16)

Ez a szerkesztés is kifejezi, hogy a szeretet gyakorlásában csúcspontot ki a lélekben és igazságban megvalósuló keresztyén kultusz. Ezt a szeretetet ünnepejük minden szentmisében, ahol az ember szíve egyesül Krisztus szívével. Ugyanakkor a szeretet átjárja a hétköznapokat is. Egészen új szemlélet ez az ókorhoz képest, ahol elkülönült a szent és a profán, ahol megvolt az Istennek (isteneknek) szánt idő és az isteni szent tér, de ezeken kívül egészen már rend uralkodott. Szent Pálnál valami forradalmian új jelenik meg: egész nap egyfajta mise zajlik a keresztyén ember életében, a családban a munkahelyen, mindenütt, ahol úgy szeretnek, ahogyan Krisztus szeret.

Nézzük most a három, egyre magasabb rendű adományt.

A nyelvek adományáról szólva az Apostol az angyalok nyelvét a pengő cimbalommal hasonlítja össze. Az angyalok nyelve a legmagasabb rendű, az emberi nyelveknél sokkal tökéletesebb nyelv, az égi kultusz nyelve. Az angyalok ott állnak Isten előtt, megértik őt minden közvetítő nélkül, sőt beszélnek is hozzá. Ezzel az Istentől eredő hatalmas ajándékkal állítja szembe a pengő cimbalomot, mint a szeretet hiányát. (A cimbalom itt az a pengetős

hangszer, amelynek az ókorban liturgikus szerepe is volt, ezt használták például a jeruzsálemi templomban.) A görögök mondták, ha a szónok filozófia nélkül beszélt, hogy olyan, mint a pengő cimbalom; szép szövirágokat tud mondani, esetleg felhevíti a hallgatóság érzelmeit, de nincs benne gondolat, bölcsesség. Pál ezt a görög szólást alkalmazza, csak éppen a filozófiát a szeretettel helyettesíti. A filozófia, a bölcsesség kedvelése helyett a szeretet a mindennek értéket adó valóság.

Másodszor az értelem emberi méreteket felülmúló ajándékát állítja szembe Szent Pál azzal a kijelentéssel, hogy *semmit sem érek*. Három fokozatról beszél. *Ismerjem akár az összes titkot, azaz mindent tudjak az Istenről, amit csak tudni lehet. És minden tudományt, azaz e titkok magyarázatát is. És legyen bár olyan teljes a hitem, hogy a hegyeket áthelyezzem* – ez a képletes kifejezés a rabbinikus felfogás szerint azt jelenti, hogy az Istenről szerzett tudás birtokában a kinyilatkoztatás minden nehézségét, látszólagos ellentmondását meg tudom magyarázni. (Jézus is használja a hegyeket mozgató hit képét, ugyancsak arra utalva, hogy aki ismeri Isten titkait, annak az útjából eltűnik minden akadály.) *Ha szeretet nincs bennem, semmi sem vagyok*. Ez a kijelentés ezúttal valóban megütközést kelt, hiszen a hitbeli tudás mögött ott van az isteni kinyilatkoztatás! Ráadásul a nyelvek adományával szemben ez közvetlenül hasznára van a közösségnek. Hogyan lehetséges, hogy semmi az, aki így tudja hirdetni Isten igéjét, aki minden nehézséget meg tud oldani?! Igen, éppen mert mások javára adattak ezek a képességek, nem érnek semmit a birtokosuk számára. Őneki csak az használ, ha szeretet van benne.

A harmadik rendkívüli ajándék az önfeláldozás adománya, amely az angyali nyelvek ismereténél és az értelem adományánál is kiválóbb. Két szinten valósulhat meg. A birtoklás szintjén: *Osszam el bár minden vagyonomat*. Micsoda nagylelkűség! Nem ezt kérte az Úr Jézus a gazdag ifjútól? Most megtudjuk, hogy valójában nem. Azt kérte tőle, hogy szeresse mindenekfelett, s ez az ő esetében csak úgy valósulhatott meg, ha érte elhagy mindent. Nem ezt dicsérte a szegény asszony két fillérében, aki mindenét, egész megélhetését odaadta? Nem, hanem a szeretetét, amellyel adta. Nagy lecke nekünk ez az aránytalanság, hogy a két fillér is lehet minden, ha szeretetből van, és a sok is lehet kevés, sőt semmi, ha hiányzik belőle a szeretet.

Végül a létezés szintjén történő totális önátadásra tér rá Szent Pál: *Adjam át testemet (égőáldozatul)*. Egyre magasabbra érünk, szinte már szédülünk: itt már nem valamit ad az ember, hanem önmagát, konkrét emberi életét, mégpedig a legrettenetesebb halálnemet választva: a tűzben való megégetést. A zsidóság ismerte ennek az értékét. Tudta, hogy a három ifjú a tüzes kemencében mit szenvedett volna, és mitől mentette meg őket az Isten. A görög irodalomban is megtalálható a tűzhalál képe a bátorság és a hűség jeleként. A hindu vallásban a beavatottak élve égetik el magukat, hogy megszabaduljanak a test ruhájától. A pogány Korintus pedig ünnepelte Hellokiszt, aki, hogy megmeneküljön a dór hódítóktól, a templom lángjaiba vetette magát. Az ókori ember szemében ez rendkívüli bátorságot fejez ki, a lelki erő maximumát, és a legnagyobb dicsőséget jelentette, ha valaki a hazájáért lett a lángok martaléka.

Azonban Szent Pál erre is csak azt mondja, hogy *semmit sem használ*. Az abszolút odaadás és az értékének tökéletes semmisége közötti ellentét immár botrányos, az ókori és a mai ember számára egyaránt. Azért is, mert lerántja az úgynevezett dicső halál pogány képzetéről a mitikus nagyság leplét. Talán kezdjük megérezni, hogy a lényeghez értünk, olyan pontra a kereszténység útján, ahonnan nagyon sokan visszafordulnak. Nem elég hinni, hogy Jézus az Isten Fia, alá is kell vetnem magam az ő uralmának.

Azok a házaspárok, akiknek esküvőjén elhangzott ez a szöveg, most vegyék elő újra, és olvassák együtt. Azután döntsenek: elfogadják-e minden téren a világ felfogásával szemben a szeretet uralmát? Mert gondolatvilágunkat, fantáziánkat az eredményesség és sikerközpontúság járja át. Tudja-e azt mondani egy fiatalember, hogy a ragyogó karrier

helyett én a szeretetet választom? Tudja-e azt mondani egy lány, hogy legyek bár a világ legszebbje, ha szeretet nincs bennem, semmit sem érek? Mondani persze mindent lehet. Ha azonban valóban kész vagyok arra, hogy mindenestül belevessem magam a szeretet hétköznapi kalandjába, akkor három területen nagy harcot kell vívnom.

Az egyik: megszokni az új, igazi és helyes, Isten szemében valós arányokat. Arra, amit a világ értékel, talán még szüleim vagy közeli barátaim is, azt kell mondanom, hogy semmi, ha szeretet nincs bennem. A teljesítményről, amit elvárnak tőlem, amiért megtapsolnak és ami megdobogtatja a szívemet, ki kell jelentenem, hogy szeretet nélkül nem használ nekem semmit. Ugyanakkor – és ez a názareti házban folyó rejtett élet lényege – nevetségesen kis dolgok óriásivá nőnek.

Ha filmet készítenének Názáretről, olyan megvilágítások kellenének, hogy látszódjék, amint az angyalok Királynőjének, Máriának a kezén mosogatás közben megsillan a mosogatólé. Mert ez az a fény, mely átjárja az eget és a földet. Nincs glóriája, sem koronája; csak az a dicsősége, amit szeretetből tesz és elszenved Istenért és az ő Fiáért. A názareti ház küszöbén megtörik a világ értékrendje. Erről tanúskodik annyi más konvertitával együtt Tatjana Goricseva:

„Az iskolában csak a külső »harcias« tulajdonságokat fejlesztették. Azt dicsérték, aki jobban oldotta meg a feladatot, és aki magasabbat ugrott, aki valamiben »kitüntette« magát. Ezáltal azután még inkább megerősödött bennem a hiúság, sőt teljesen kivirágzott. Okosabb, erősebb, tehetségesebb akartam lenni másoknál – ez volt a célom. Soha senki nem mondta nekem, hogy a legfontosabb az életben nem az, hogy másokat hagyjunk és legyőzzünk, hanem hogy szeressünk. Szeretni, egészen a halálig, mint valaki tette – az Emberfia, akit akkor még nem ismertünk.

A keleti filozófiák iránti rajongásom sem hozott megoldást számomra, sem a joga, amivel tanulmányaim befejeztével foglalkoztam. Ugyanazokat kívántam a magam számára, amit korábban is akartam, csak mindezt egy magasabb szellemi síkon.

Ez így volt mindaddig, míg egyszer csak az egyik jogakönyv egy keresztény imádságot, nevezetesen a Miatyánkot ajánlotta gyakorlatként. Egy pillanat alatt minden megváltozott bennem. A régi ember meghalt. Nemcsak korábbi értékrendszeremet és ideáljaimat adtam föl, hanem régi szokásaimat is.

Végül a szívem is megnyílt. Szeretni kezdtem az embereket. Meg tudtam érteni szenvedéseiket is, és az ember magasabbrendű hivatását is, azt, hogy az ember Isten képmása. Mindjárt megtérésem után egyszerűen úgy néztem az emberekre, mint a csodálatos menny lakóira; alig vártam, hogy valami jót tegyek nekik, hogy az embereket és Istent szolgálhassam.”

Másodszor: meg kell szoknom, hogy nem a külső elvárások és reakciók, hanem a szeretet legyen cselekedeteim mozgatórugója. A szeretet megléte vagy hiánya lesz az utolsó ítélet mércéje is: „Mert éheztem és ennem adtatok, szomjaztam és innom adtatok...” (Mt 25,35 skk.)

Észre kell vennem, hogy az élet teljességét nem a tehetség, a nagy tettek vagy a mozgalmasság és sokszínűség adja, hanem a mind tökéletesebb szeretet. A tér és az idő változása önmagában nem old meg semmit. A szépség és gyönyör habzsolása, akár jó értelemben is, nem ad teljességet. Pedig ma ezt akarja elhitetni velünk mozifilmek és tévésorozatok sokasága, melyekben gyönyörű és sikeres vadak törtetnek, szeretkeznek és gyilkolnak is a szeretet nevében, mert a fő érték az egészség, a hatalom és az élvezetek. S

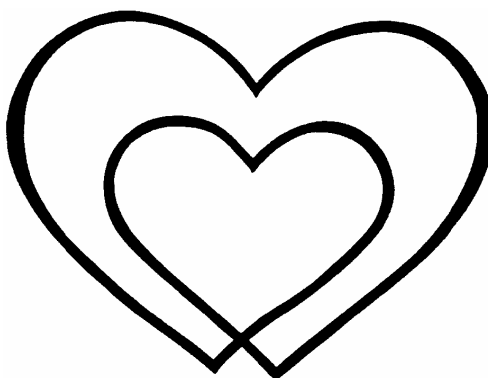
ezek a filmek akarva-akaratlanul hatnak ránk, és rettenetes rombolást képesek véghezvinni bennünk, ha nem mondunk nekik ellen!

Harmadszor: annak is tanúi vagyunk, hogy a világ szelleme behatol az Egyházba is, és Isten szántóföldjén a konkoly a búzával együtt növekszik. Az Egyházban sem mindent a szeretet mozgat. Sokat beszélünk a szeretetről, de mégis rengeteg dolgot elébe helyezünk: tennivalókat, problémákat, magasztos célokat, mondván, ezeket előbb el kell intézni, meg kell oldani, el kell érni, azután majd jöhet a szeretet. Ez így nem megy. A legmagasztosabb célért való fáradozás is haszontalan, ha nem a szeretet motiválja, s a legkisebb is óriási jelentőségű, zseniális cselekedet, ha a szeretet vezérli. Az Egyházban nem annak van jövője, aki valami nagy művet akar létrehozni, hanem aki szeretni akar megtanulni, s az az ambíciója, ami Lisieux-i Szent Terézé: az Egyház szívében a szeretet akarok lenni!

3. rész

A szeretet türelmes, a szeretet jóságos, nem féltékeny, nem kérkedik, nem fuvalkodik fel, nem tapintatlan, nem keresi a magáét, nem gerjed haragra, nem gondol rosszra, nem örül a gonoszságnak, de együtt örül az igazsággal; mindent eltűr, mindent elhisz, mindent remél, mindent elvisel.

Az első strófában már-már a végletekig csigázta érdeklődésünket az Apostol, hogy mi is a szeretet, amely nélkül minden semmi. Íme a válasz. Nem hiszem, hogy ez a lista csak az *agapé*, a szolgáló szeretet erényének jellemzőit sorolná fel. Többről van szó: egy személy leírása ez, aki végtelenül nemesebb, mint a karizmák.

A felsorolás nem törekszik teljességre, de nem is véletlenszerűen kiragadott tulajdonságokat említ esetleges egymásutánban. Amit Szent Pál itt a szeretetről ír, mint Jézus Krisztusról készített portré fogható fel, melynek negatívja, vagyis mindaz, amit nem tesz a szeretet, egyfajta láttelep a korintusi közösségről. Ily módon domborítja ki a kiáltó ellentét Krisztus és az ő Titokzatos Teste, a korintusi egyház között.

Ez a strófa is három részre tagolható. Az elsőben két lényeges pozitív tulajdonság szerepel, a másodikban nyolc tagadás következik, végül a harmadikban öt állítás.

A szeretet türelmes. A Szentháromságon belül nincsen türelem, sem türelmetlenség. A türelem mindig ott jut szóhoz, ahol a szeretet ütközik a szeretetlenséggel, a meg nem értéssel, a rosszal. Már az ószövetségi ember is tapasztalta, hogy Isten hosszan tűrő és nagy irgalmú. Bár ki kellett nyilatkoztatnia, hogy igen komoly elvárásai vannak Izraellel kapcsolatban, de a választott nép története arról tanúskodik, hogy szeretete, jósága túlnő minden büntetésen.

Jézusban is megmutatkozott az isteni türelem, különösen a bűnösökkel szemben. Amikor megkérdezik tőle, miért ilyen elnéző a bűnösökkel, miért megy közénk, magyarázkodik és öngazolás helyett a legtermészetesebb módon az Atyáról kezd el beszélni, ezzel áttételes módon kinyilatkoztatva, hogy ő és az Atya egy.

Keresztelő János szemében is nagyon furcsának tűnik Jézus magatartása, hiszen ő azt hirdette, hogy *a fejsze már a fák gyökerén fekszik, és minden fát, amely jó gyümölcsöt nem terem kivágnak és tűzre vetnek* (Lk 3,9). Valóban Illés jelent meg Jánosban, de nem a lélekvándorlás tanát igazoló módon, hanem a sajátos zsidó felfogás szerint: ugyanaz a szent buzgalom hevítette a lánglelkű Keresztelő Jánost, mint egykor Illést. Ugyanúgy várta, hogy

végre rend lesz: a jó elnyeri jutalmát, a gonosz pedig elpusztul, írmagja sem marad. És ugyanúgy csalódnia kellett, mint Illésnek Hóreb hegyén, ahol a gyöngye szellőben volt jelen az Úr, amikor Jézus Szentlélekkel felkenve beszélni kezdett a názáreti zsinagógában, és az Úr kegyelmének esztendejét hirdelve szélesre tárta a mennyek országának kapuját. Mert bár valóban tüzet bocsátani jött a földre – ahogy a Keresztelő és ő maga is megmondta –, de nem az ítélet, hanem a szeretet és az irgalom tüzeit, amely melegedni hívja a fázós és jéggé fagyott szívű embereket. Szent Lukács különös erővel ragadja meg az Úr Jézus működésében ezt az emberfeletti türelmet. Jézus azért türelmes, mert Isten is türelmes: haladékot ad a fügefának, bízva abban, hogy majd termést hoz, mint ahogy abban is bízunk, hogy a konkoly búzává változik. Jézus körül mindez meg is történik.

Istennek Jézus által kinyilatkoztatott türelme legmeggrázóbb módon a passióban mutatkozik meg, amikor a hálátlanság, a feledés, durvaság, szeretetlenség rázúduló áradata alatt nem törik össze, hanem teremtő módon elviseli a szenvedést, közben imádkozva, vagyis kapcsolatban maradva az Atyával. Hosszabban tűr, mint ameddig a gyűlölet vihara tart. Azáltal győzi le a rosszat, hogy tovább szeret.

A türelemben benne rejlik a meggyőződés, hogy minden elmúlik, de a szeretet örökkévaló. Ez a bizonyosság ad esélyt, a gonosznak is, hogy megtérhet, hogy van élet azon túl, ahol ő kitombolta magát. Jézus türelmének, szeretetének titokzatos teremtő ereje van, amelyet az Atya igazolt akkor, amikor feltámasztotta őt a halálból. A vértanúk halálában ugyanez az erő nyilvánul meg. Az első vértanú, Szent István türelme és szeretete teremtette az Egyháznak Szent Pált, a népek apostolát, aki nagyon is jól tudta, milyen mélységes valóságot fejez ki, amikor leírta: *A szeretet türelmes.*

A türelem a mindennapokban azt is jelenti, hogy nem ítélekem, megsértődve nem zárom rövidebbre az ügyet, és nem agresszióval felelek az engem ért sérelemre. Időt és esélyt adok – magamnak, testvéremnek, sőt Istennek is. Először is magamnak, hogy vélt vagy valós sérelmemet a szeretet tüzeiben tudjam elégetni. Másodszor testvéremnek, hiszen Istené az ítékezés joga, s ha ő ad neki időt, nekem sincs jogom megtagadni tőle. Harmadszor Istennek, aki sokszor számomra érthetetlenül cselekszik vagy érthetetlenül tétlen, és ezzel csalódot okoz. Elismerve, hogy nekem is időre van szükségem, hogy akaratát megértsem és elfogadjam, kell időt adnom neki, hogy megmutassa, mi volt az értelme mindannak, ami történt velem.

Türelmet tanúsítani magam, mások és Isten iránt – ez valójában egy. Azt jelenti, hogy igyekszem Isten szemével nézni a dolgokat és az embereket. S miközben időt és esélyt adok, tovább kell szeretnem: a szeretetnek való feltétlen és meg nem szűnő engedelmesség a türelem lényege.

A szeretet jóságos. Az eredetiben egy furcsa görög ige áll: grésztenomáj. Ilyen szó nincs sem a Bibliában, sem a profán görögben. Az exegéták szerint Pál találta ki, hogy kifejezze azt a hallatlan újdonságot, amely Jézussal megjelent a világban. Nem könnyű lefordítani sem; valami olyasmit jelent, hogy szeretettel teljesnek, jósággal elteltnek lenni. Aszeretnek ez nem a rosszal való ütközéskor előbukkanó tulajdonsága, hanem belső önereje, mintegy önmaga túlcsoportulása. Egyébként a teremtés ősoke nem más, mint a szeretetnek ez a lenyűgözően áradó gazdagsága, ingyenessége, végtelen ereje. De gondolhatunk az Úr Jézus nyilvános működésére is, arra, hogy milyen érdek nélküli jósággal, milyen szeretetteljesen és mégis cinkosság nélkül vonzotta a bűnösöket és vezette el őket az új életre. A krisztushívőben ez az érdek nélküli szeretet, a jóság, a szelídség a legbiztosabb jele annak, hogy a Szentlélek jelen van az életében.

Ez az a jóság, amely Istenből kiárad a teremtményekre, s az ember, aki részesül belőle, maga is jónak látja a teremtés egészét. Szent Ferenc például így köszöntötte Umbria lakóit: „Jó napot, jó emberek!” Csak olyan ember mondhatja ezt szíve mélyéből, akit mindenestül

magával ragadott az, aki *fölkelti napját a gonoszokra és a jókra, s esőt ad igazaknak és gazembereknek* (Mt 5,45), aki többé nem személyválogató, s a nagy folyamok hömpölygő nyugalmával halad keresztül a világon, életet fakasztva mindenütt, ahol csak jár.

A szeretet e két vonása között érzékelhető bizonyos feszültség. A türelem inkább a passzív, megengedő, elszenvedő tulajdonság, a jóság viszont aktív, dinamikus és felhívó jellegű. A szeretetnek ez a két arca Krisztus nélkül érthetetlen, személyétől elszakítva nincs létjogosultságuk. Türelmesnek és jóságosnak lenni azt jelenti, mint valóban hinni Jézus Krisztus megváltó halálában, feltámadásában és a Lélek kiáradásában. Ez a krisztusi szeretet győz abban az emberfeletti türelemben, amely nem csupán elviseli, elszenvedti a másik embert, nemcsak megengedi, hogy vétkezzen, de időt és esélyt is ad neki arra, hogy felkeljen, és erőt, hogy továbbmenjen. A jóság, ami a szentek arcáról sugárzik, maga Krisztus, aki most a korintusi egyház előtt megjelent.

Ezzel szemben a nyolc negatívum, amely ezután következik, a korintusi közösség árnyoldalait összefoglaló kórkép. Érdemes egyenként elemeznünk őket, előbb konkrétan, az adott szituációból következő értelmüket, majd egyetemes jelentésüket vizsgálva.

Nem féltékeny. Korintusban pártoskodnak, s pártoskodásban benne van két nagy negatív érzés: az irigység és a féltékenységek. Bár van különbség a kettő között, mégis erősen összefonódnak. Az irigy ember nem birtokolja azt a jót, amit a másiktól megkíván, és ezt a hiányt negatívumként éli meg. A féltékeny ember ezzel szemben birtokolja a jót, de nem akarja másokkal megosztani, mint az eminens tanuló, aki nem bírja elviselni, hogy más is osztályelső legyen.

Abban viszont hasonlít az irigy és a féltékeny, hogy mindkettő szorong és szenved, szinte fáj nekik a másik jósága, tehetsége, elért eredménye. Alig várják, hogy valamit helytelenül tegyen, egy rossz szót szóljon, s akkor az apró hibát felnagyítva próbálják magukat megnyugtatni, hogy az illetővel kapcsolatos rossz érzésüknek megvan az alapja. Megdöbbenő, hogy ez a sötét, szorongató, fojtogató erő mennyire ki tudja kezdeni a szeretetet.

Az öregedő Saul például, aki pedig nagyon szerette Dávidot, annyira, hogy királyi rangra emelte, egyszer csak vadul féltékenykedni kezdett rá, és több ízben meg akarta ölni. A féltékenységek mintegy betegségként hatalmasodtak el rajta, s jellemző módon csak akkor talált némi enyhülést, mikor Dávid zsoltározott, Isten dicséretét énekelte neki. A szeretet lényege a másik létezésének akarása, a féltékenységek ezért nem szeretet, hanem gyűlölet és halál.

Talán még veszélyesebb ez a szerelemben. Itt ugyanis nem valami tárgyi dolog vagy tulajdonság, hanem egy személy a féltékenységek tárgya. Tulajdonképpen arról van szó, hogy valaki a szeretett másikat egészen magának akarja, senkivel sem hajlandó osztozni rajta. Ez a kisajátítási törekvés a másik embert mintegy megkötözi, s a személyt birtoktárggyá degradálja. A szerelmi féltékenységek voltaképpen „a szeretet tériszonya” (Pilinszky), amely nem mer akkora bizalommal lenni a másik iránt, mint amit az – és kettejük bensőséges kapcsolata – megérdemel.

Van azonban pozitív féltékenységek is. Szent Pál írja ugyancsak a korintusiaknak: *Isten féltékenységgel vagyok féltékeny rátok.* (2Kor 11,2) Mit jelent Isten féltékenysége? Valójában féltést, amely az ember üdvösségét, tehát tökéletes boldogságát tartja szem előtt. Isten nem megkötözni akar, hanem éppen ellenkezőleg: megszabadítani minden köteléktől, mely gátolja bennünk a tökéletes szeretetet. Isten féltékenysége azért is jogos, mert egy bizonyos mélységben ő valóban nem osztozhat rajtunk senkivel. Isten féltékenységgel féltékenynek lenni azt jelenti, hogy a másikat mindenestül Istenének akarom. Ahogy Thomas Merton írja:

„Ha tökéletes szeretettel szeretem testvéreimet, akkor azt akarom, hogy Isten szeretetén kívül semmi más szeretetnek ne váljak rabjává. A szeretet összes fajtái közül csak a tökéletes szeretet nem birtokol: nem vágyódik még arra sem, hogy őt birtokolják. A tökéletes szeretet a legnagyobb jót kívánja annak akit szeret: a szeretetnél nincsen nagyobb érték.”

Féltés és féltékenység között az a különbség, hogy míg az elsőben a másik ember a fontos, érte aggódunk, az ő javát akarjuk, addig a másodikban saját magunk vagyunk a középpontban, kicsinyes aggodalmaskodásunk és önsajnálatusunk rabjaként.

Nem kérkedik, nem fuvalkodik fel. A korintusiak dicsekszenek az isteni adományokkal, a karizmákkal: az egyik gyógyít, a másik nyelveken beszél, imádkozik vagy tanít, s amit ki-ki Istentől kapott, saját érdemüknek tulajdonítják.

És ami még rosszabb, félreértve a krisztusi szabadságot egy sor ízléstelenséget engednek meg maguknak, mondván, hogy nekik mindent szabad, hiszen ők tökéletesek. Akérkedésnél is veszélyesebb a felfuvalkodottság, a gőg, amely a korintusiakat eltölti.

A kérkedés még csak a hiúság egy formája, a hiú embernek pedig mindig szüksége van közönségre, amely elismeri, csodálja, tapsol neki. Lehet ez akár egyetlen személy is, de enélkül a hiú létezni sem tud. Ezzel szemben a gőgös ember számára közömbös mások véleménye, öneki elég a saját meggyőződése önmaga tökéletességéről. S míg a hiú embert talán ki lehet józanítani, mert ad mások véleményére, a gőgös könnyen belemerevedik önhiúságába. Kifejező a szó: *felfuvalkodott*. Az ókori mesét juttatja eszünkbe, amely szerint a béka olyan nagy akart lenni, mint az ökör, s úgy felfújta magát, hogy végül szétpukkadt.

Ezzel a harsány önteltséggel szemben a valódi szeretet diszkrét és tartózkodó. A létezés mélységeiben lelhető fel, nem pedig a birtoklás szintjén. Nem gyönyörködik önmagában, épp ellenkezőleg: megfeledkezik önmagáról.

Nem tapintatlan. Első jelentésben arról van szó, hogy nem viselkedik illetlenül. Korintusban ugyanis előfordult, hogy az istentiszteleti összejöveteleken egyesek lerészegedtek. Ügyes-bajos dolgaikkal a pogány bíróságához fordultak, ahelyett, hogy egymás közt intézték volna el. Sőt olyan botrányos eset is előfordult, ami még a pogányoknál is ritka volt, hogy valaki apjának feleségével élt együtt parázna kapcsolatban.

Ma sem kell messzire mennünk, hogy illetlen, ocsmány dolgokat lássunk – amelyeket ráadásul nemegyszer a szeretetre hivatkozva engednek meg maguknak egyesek. Pedig a szeretet ismeri az illemt, a jó ízlést, az udvariasságot. Tekintettel van a másik emberre, tiszteli benne a személyt.

Tágabb értelemben a tapintatosság több, mint illendőség. Itt is igen érzékletes a magyar szó: a *tapint* igét találjuk meg benne. A tapintatos ember finoman, érzéssel közeledik a másikhoz, nem használja ki gyenge pontjait, inkább a gyógyítás szándékával érinti meg a sebet, mint az orvos.

Szavaink sokszor mint a mérgezett nyílvevesszők sebesítik meg embertársainkat, és sokkal könnyebb valakit megsebezni, mint a sebet begyógyítani. Nem feltétlenül szándékos bántásról van szó, lehet, hogy csak az „igazság védelmében” fajul egy beszélgetés vitává, majd személyeskedő sértegetésekkel tűzdelt veszekedéssé. A szeretet és az igazság azonban nem játszható ki egymás ellen; ahogy a szeretet nevében nem szabad csorbát ejtenünk az igazságon, úgy az igazságra hivatkozva sem lehetünk szeretetlenek. A szeretet és igazság forrása és beteljesedése ugyanis egyaránt Isten. Ezért minden meggyőződés, fennkölt eszme felett áll az az igazság, hogy a másik ember mint személy Isten képmása és ezért szeretetre méltó.

A tapintatos ember tehát nem „ami a szívemen az a számon” módra őszinte, mert a szív gonosz gondolatainak kimondása nem csak a szeretetet, hanem az igazságot is sérti. Ugyancsak Thomas Merton fogalmazza meg ezt nagyon világosan:

„Az az »igazság«, amely lealacsonyít másokat, elhanyagol egy másik igazságot, amelyről pedig sohasem volna szabad megfeledkezniünk: ez pedig az, hogy a másoknak mindig tiszteletre méltónak kell maradnia a szemünkben. Nagyon fondorlatosan hazudik az, aki az őszinteség látszata alatt igazságot rombol le az igazsággal.”

Azt az igazságot, amelyet nem tudok szeretettel képviselni, talán jobb ki sem mondanom. A szeretetteljes hallgatás sokszor meggyőzőbb az érvek sokaságánál.

Nem keresi a magáét. Ez a kifejezés Krisztusra vonatkozólag lépten-nyomon visszatér Szent Pál leveleiben. Az Apostolra nagy hatással volt, hogy Krisztus nem a maga jogát, a maga igazát kereste, hanem az Atya akaratát. És ebben a levélben ő is példát mutat, amikor lemond arról a jogáról, hogy az Evangélium hirdetéséből éljen, holott elvárhatta volna, hogy igehirdetéséért cserébe gondoskodjanak anyagi szükségleteiről. (Lásd 1Kor 9,1-23)

A korintusiakra viszont az jellemző, hogy mindenki a maga javát keresi, és nem törődik a másikkal, különösen nem a hitben még gyengébbekkel. Így – például az áldozati hús evésével – megbotránkoztatják az ingadozót. A szeretet állandóan figyelembe veszi a másik szempontjait, igényeit, ínségét, sőt aláveti saját érdekeit a másik emberének vagy a közösségének. Ez az engedelmesség lényege, mely nem érthető az Isten akaratának keresése nélkül. A szeretet nélküli engedelmesség értelmetlen, sőt veszélyes. A tékozló fiú bátyja semminek sem tud örülni: mivel csak a magáét kereste, folyton elégedetlen maradt.

A másik javának keresése nem pusztán altruizmus kérdése, hanem Isten országának, a szentek közösségének meghatározó vonása. Aki a magáét keresi, aki önmagát valósítja meg, az szép lassan a poklot építgeti magában.

Nem gerjed haragra. Korintusban mindennapos a vádaskodás, veszekedés, harag. Az előbbieken már volt szó a vitatkozásról. Ehhez szeretnék még néhány kiegészítő gondolatot fűzni. Nem ritka, hogy keresztények vitatkoznak. Jobb lenne, ha inkább megvitátnák a dolgokat, azaz az objektivitásra figyelve, nem pedig érzelmeikre hallgatva együtt keresnék az igazságot. Azonban a szeretet nevében eleve lemondani arról, hogy bizonyos dolgokat megvitassunk, szintén lehet vétek a szeretet ellen. Vannak, akik sajnálják a fáradságot, hogy belebocsátkozzanak abba a nagy kalandba, amit két ember külön világának találkozása jelent. Igaz, könnyebb makacsul kitartani egy valós vagy vélt igazság mellett, nem tekintve az érveket és az ellenérveket, csakhogy ez a magatartás sem az igazságnak, sem a szeretetnek nem felel meg.

Valóban meg lehet és időnként meg is kell vitatni dolgokat, a vitatkozásban azonban legtöbbször már rejtett személyeskedés van. Sokszor nem is a másik által képviselt igazság, hanem inkább a mód miatt lobbanunk haragra, ahogyan azt ő előadja. Ezért tanácsolja egy angol-amerikai pszichológus, hogy a házasságok egymást átölelve vitatkozzanak vagy ordítsák ki magukat, de közben egyre jobban kapaszkodjanak egymásba. Ez kifejezi és meg is erősíti azt a szándékukat, hogy minden nézetkülönbség ellenére igent mondanak a másikra, elfogadják és vállalják egymást.

Láthatjuk, hogy a szeretet nem kényelmes, könnyen járható út, hanem az emberi becsületesség és a felelős személyiséggé nevelődés – főleg kezdetben – igen szűk ösvénye. Aki a szeretetben csak langyos érzéseket keres és nem vállalja benne az igazságért való kemény harcot, az lemond a szeretetről. De az is lerontja a szeretetet, aki személyeskedik és

haragra gerjed. Különösen fontos ez akkor, amikor a rosszal szembesülünk. Komoly megkülönböztető képességre van szükség ahhoz, hogy miközben elítéljük a bűnt, ne szűnjünk meg szeretni a bűnöst.

Nem gondol rosszra (A rosszat fel nem rója). Ez az állítás nem azt akarja mondani, hogy olyan naivnak kell lennünk, hogy nem látjuk meg a rosszat. Nem is csupán elnézésről van szó, amely egyfajta amnesztiát ad „tegyünk úgy, mintha meg sem történt volna” alapon. Éppen ez utóbbi hozzáállás az, amely ma is egész társadalmakat ront meg.

A szeretet igenis látja az ellene elkövetett rosszat, de nem áll bosszút érte, hanem megbocsát és feloldoz. Ez embernek önmaga erejéből lehetetlen feladat. Ha Isten nem lett volna emberré és nem mondta volna, hogy „*Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek*”, s ha nem árasztotta volna ki a Szentlelket a bűnök bocsánatára, akkor egy bizonyos szinten nem volna jogunk megbocsátani. Például testvérem gyilkosának emberileg nem bocsáthatok meg, mert ezzel cinkosságot vállalnék gyilkosságában.

Egyedül Istentől jöhet a bocsánat, és csak az Istennel egyesült ember sodródik bele az isteni megbocsátás örvényeibe, amely más szintre helyezi az emberi síkon feloldhatatlan ellentétet. Ez a fajta megbocsátás a sértőt és a sértettet egyaránt arra hívja, hogy mindketten lépjenek be egy új világba, ahol Pálnak nem kell szégyenkeznie, amikor találkozik Istvánnal az égben, pedig megkövezésénél ott állt a gyilkosok oldalán. Csak azon a szinten lehetséges megbocsátanunk, ahol a mennyei Atya szemével tudunk nézni, aki a gyilkost és az áldozatot egyaránt gyermekeként szereti. Ahelyett, hogy felróná, megsemmisíti a rosszat, és új életet ad. De ezt az új életet csak az tudja befogadni, aki szívből megtér.

Nem örül a gonoszságnak. Ez a kijelentés arra a jogtalanságra, igazságtalanságra vonatkozik, ami a másikat éri, vagyis mondhatnánk úgy is: a szeretet nem kárörvendő. Milyen könnyen megállapítjuk, amikor ellenlábasként baj éri, valami nem sikerül neki, hogy lám, Isten megbüntette őt, megkapta a magáét – és titokban örülünk. Szent Pál szerint a szeretet ilyet nem tesz, mert a másik növekedését, kibontakozását akarja. Hála Istennek azonban arra is számos példa akad, hogy amikor két ellenfél közül az egyik bajba kerül, a másik, elfeledve a kettejük közti ellenségeskedést, segítségére siet, s ezzel kapcsolatuk mindenestül átalakul. A szeretet csodája ez, amely olykor a legmélyebb gyűlöletből is képes kimozdítani az embert.

Együtt örül az igazsággal. A káröröm ellentétéről van szó, amely azonban hiányzik a korintusiakból. Ők szeretik befeketíteni egymást, de nem tudják elismerni, megcsodálni a másikat, nem tudnak örülni a sikerének. A szeretet viszont együtt örül, és ezzel megerősít. Az *Örüljetelem!* felhívás újra és újra ismétlődik az Evangéliumban, amikor az elveszett drachma megkerül, a tékozló fiú hazatér, hogy az eltévedt bárányt megtalálja a gazdája. Isten felszólít az örvendezésre, mert ő örül. Ezt utasították vissza a farizeusok. Az angyalok viszont együtt örülnek a megtérő bűnösnek, s örül az Egyház is. Az öröm természetéből következik, hogy megosztást kíván. A magányos öröm nem öröm, csupán pillanatnyi gyönyör, önző kéj.

Mindent eltűr. A görög szövegben ez áll: mindent letakar. Ez azt jelenti, hogy ha valakit tényleg szeretek, a hibáit nem adom ki, nem teszem közhírré. Nem letagadom, hanem velem hordozom őket, ahogyan Jézus hordozta a mi vétkeinket. Gondoljunk bele, mennyi hibánk, vétünk, gyalázatos tulajdonságunk van, amit Isten nem leplez le! Micsoda tapintat az Úr részéről, hogy nem teregette ki Péter háromszori tagadását, hanem háromszor megkérdezte: „*Simon, János fia, szeretsz-e engem?*” (Lásd 21, 15-17)

Mindent elhisz. Természetesen nem hiszékenységről van itt szó, inkább jóhiszeműségről, arról, hogy kész vagyok a másiktól a jót feltételezni, hibáira mentséget találni. Aki eleve gyanúsít, előítéletekkel él, az elfojtja a jó csírát a másokban. A szeretet mindenkinek újból és újból lehetőséget ad, hogy javuljon.

Mindent remél. A következő lépés: ha a rossz olyannyira nyilvánvaló, hogy már nem lehet takargatni és menteni sem, a szeretet akkor sem esik kétségbe, hanem nagylelkűen új jövőt nyit a másoknak. Reméli, hogy a rossz, a bűn ellenére sem hagyja el az Istent, és amit most elrontott, legközelebb kijavítja. A hit, remény és szeretet összetartozik, s az első kettőnek sem csupán az Istennel való kapcsolatunkban van szerepe, hanem egymás közti érintkezéseinkben is. Aki Istenben hisz és remél, annak megvan az alapja, hogy higgyen és bízzék embertársában is.

Mindent elvisel. Ez a végső fokozat. Ha az, aki szeret, minden reményét meghazudtolva látja, akkor sem engedi át magát a csüggedésnek, amely gyakran kísérti azokat, akik őszintén, de még nem elég erősen szeretnek. Aki erős a szeretetben, ugyanazt a magatartást tanúsítja felebarátja iránt, mint Krisztus irántunk. Ha már nem marad más lehetőség, hát hordozza a másik gyöngeségét: *Hordozzátok egymás terhét, s így teljesíteni fogjátok Krisztus törvényét.* (Gal 6,2)

Vannak helyzetek, ahol ez a szeretet maximuma. Minden emberben akad ilyen-olyan gyarlóság és gyöngeség, amin nem tud változtatni. Amikor valaki a másikat mindenestül felvállalja, akkor azt is el kell fogadnia, hogy – ha akarják, ha nem – keresztet is fognak jelenteni egymás számára. És ez nem csak a „kezdőkre” vonatkozik, hanem mindenkire. Amit Vasadi Péter a házasságra vonatkozóan ír, tágabb értelemben minden szeretetkapcsolatra érvényes:

„Hajlandó vagy-e odaadni magad, átnyújtva keserves változásokra és változtatásokra, étekül és társul, próbaköül és párnául, örömmül és bánatul, gyógyszerül és mankóul, jövőül és jelenül egy közös vállalkozásnak, amely kimenetelét tekintve bizonytalan? Hajlandó vagy-e fölülmúlni magad mindazzal, ami a másiknak fontos? Hajlandó vagy-e keresztelkedésként hordozni a másikat, és elviselni, hogy – minden igyekezeted ellenére – te is keresztje légy neki? Ha igen, van fogalmad arról, mi a szeretet. Tudásod csak évtizedek múlva lesz róla.”

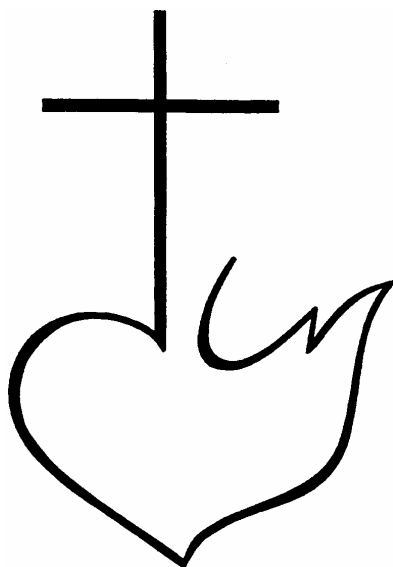
Figyeljük meg, a szeretet leírása azzal kezdődött, hogy türelmes, és azzal fejeződik be, hogy *mindent eltűr*. Ez is jelzi, hogy súlyos dolgról van szó. Ahol hiányzik a türelem, a béketűrés és a másik elviselésére való készség, ott még nem fogadták be a megváltó Krisztust, aki magára vette bűneinket, és bár leroskadt azok terhe alatt a keresztúton, mégsem dobta el a keresztet, hanem szeretettel imádkozott értünk az Atyához. Ez a szeretet igazi győzelme!

Aki a szeretetet olcsón árulja, az nem arról a szeretetről beszél, amelyet Isten kinyilatkoztat nekünk. És aki olcsón akarja megszerezni, az nem arra a szeretetre vágyik, amelyet Isten kiárasztott szívünkbe a nekünk adott Szentlélek által. Az igazi, a krisztusi szeretet nem sokba: mindenünkbe kerül, ha komolyan vesszük.

4. rész

A szeretet soha meg nem szűnik. A prófétálások véget érnek, a nyelvek megszűnnek, a tudomány elenyészik. Mert töredékes a megismerésünk és töredékes a prófétálásunk; amikor pedig eljön majd a tökéletes, a töredékes véget fog érni. Amikor gyermek voltam, úgy beszéltem, mint a gyermek, úgy éreztem, mint a gyermek, úgy gondolkoztam, mint a gyermek; amikor pedig férfivá lettem, felhagytam azokkal a dolgokkal, amelyek gyermekhez valók. Most ugyanis tükör által, homályban látunk, akkor pedig majd színről színre. Most töredékes az ismeretem, akkor pedig úgy fogok ismerni, mint ahogy én is ismert vagyok. Most azért megmarad a hit, a remény, a szeretet, ez a három; de ezek közül legnagyobb a szeretet.

A *Szeretethimnusz* csúcspontjához értünk ezzel a kijelentéssel: *A szeretet soha meg nem szűnik*. Burkoltan már az első strófában is benne volt ez az állítás, amikor azt hangsúlyozva Szent Pál, hogy szeretet nélkül semminek sincs értéke, semmi sem áll ellen a pusztulásnak és a halálnak. A második strófa azzal zárult, hogy a szeretet mindent eltűr, mindent elvisel, s ez is utalás arra, hogy hivatása örökre szól.

Először is: a rossz elmúlik, hiszen időbeli. A szeretet azonban isteni valóság, vele nem versenyezhet az időben semmi, mert úgyis elmarad. A szeretet nem látványosan győzi le ellenségeit, hanem azok fulladnak ki és semmisülnek meg szép sorban. Másodsor: a szeretet nem pusztán erkölcsi és pszichikai erő, hanem mintegy létbeli, ontológiai státusa van, az isteni és örök élet hordozója. Egyrészt nem szűnik meg az időben, mert az igazi szeretet fáradhatatlan: nem hagy ki, nem pihen, nem ernyed el. Másrészt nem szűnik meg az örökkévalóságban sem, azaz odaát sem lép helyébe valami más. A hitet felváltja majd a

színelátás, a reményt a beteljesedés, a szeretet azonban változatlan marad. Amikor tehát igazán szeretjük az Istent és embertársainkat, az maga az örökkévalóság!

Most következnek a szembeállítások. A szeretet örök, de minden más elmúlik: a Lélek ajándékai, a karizmák is. Az örökkévalósághoz képest a legnagyobb szerűbb adományok is töredékesek. Ez az ígéhirdetés sem érvényes az örökkévalóságban, csupán gyermeki dadogás arról, ami eljövendő. Akarizmák tehát ahhoz a világhoz tartoznak, amely az örökkévalósághoz képest mintegy kiskorú, éretlen. A szeretet ellenben felnőtt dolog, benne rejlik Krisztus méreteinek teljessége. Ezért az örökkévalóságban sem megy át lényegi változáson, csak kiteljesedik: Isten életének csírája szárba szökken és virágba borul bennünk. Természetesen a karizmák nagyon fontosak és hasznosak a jelen életben, de rajtuk keresztül csak nagyon homályosan, mintegy tükör által láthatjuk az eljövendő világot. A szeretet viszont közvetlen tudást ad, benne Istent magát tapasztalhatjuk meg.

Az a megdöbbenő, hogy a szeretet apoteózisáról írva Szent Pál nem valami emberfeletti, csak a misztikusok számára elérhető szeretetről szól, hanem a hétköznapiakban gyakorolt testvéri szeretetről.

A testvéri szeretetben tapasztaljuk meg közvetlenül Istent. Szent Pál egy ószövetségi helyre utal, amely Mózesről szól, aki tudvalevőleg Krisztus előképe: *„Ha valaki közületek prófétája az Úrnak, annak látomásban jelenek meg vagy álomban szólok. Ám Mózes, az én szolgám az én egész házamban meghit mert vele szemtől szembe beszélek, s ő nyíltan, nem rejtélyekben és jelképekben látja az Urat.”* (Szám 12,6-7)

Mindenfajta tudás Istentről eleve hiányos és töredékes, csak reflexió, visszfény ahhoz képest, amit a szeretet ad. Ez a személyes, intim ismeret valójában a szeretet egy aktusa. A Bibliában, aki megismer valakit, az létében eggyé válik vele. Ebben az értelemben írja Szent Pál: *úgy fogok ismerni, mint ahogy én is ismert vagyok.* Vagyis ahogy engem ismer, azaz szeret az Atya a Szentlélekben, Fiának mintájára, úgy fogom én is őt viszonszeretni. Ez nem azt jelenti, hogy teljesen felfogom, hanem hogy a Fiú által a Szentlélekben szeretem viszont az Istent. Egyedül a szeretet teszi lehetővé a szemtől szemben való találkozást Istennel, az ő életéből való részesedést. Amikor tehát az előbbieken leírt módon szeretem testvéremet, a szeretet történéseiben, aktusában magát Istent ismerem meg egyre mélyebben, hiszen egyre jobban elmerülök abban a valóságban, hogy Isten szeret és megerősít létezésemben.

Talán ezért is nem volt szabad ábrázolni Istent az Ószövetségben, és amikor a rómaiak betörték a jeruzsálemi szentélybe, nagyon meglepődtek mert semmit sem találtak. Igen, mert Isten a szívünkben akar velünk találkozni. Úgy teremtett bennünket a saját képére, hogy képesek legyünk szeretni, és ebben a szeretetben vele találkozni. S amilyen mértékben megtapasztalom magamban ezt a minden ember iránt lehetséges testvéri szeretetet, olyan mértékben találkozom Istennel. Elég csak egyetlen embert igazán felvállalni, akkor minden embert szeretni tudunk. Karl Rahner így ír erről:

„Egy adott ember iránti szeretet ugyanis csak akkor valósul meg teljes mértékben, ha az mindenki más iránti szeretetünket is magába foglalja. Ezért az ilyen szeretetre nem lehet azt mondani, hogy „kettőzött egoizmus”, hiszen ahol ez megjelent, ott már elkezdődött – vagy legalább a kezdet ígérését hordozza a teljesen nyitott, mindenkire irányuló szeretet is. Ha tehát egy konkrét ember segít bennünket, hogy nyitottak legyünk az egyetemesség felé, akkor ezzel nem sértjük meg azt a szeretetet, amellyel ennek az egynek tartozunk, nem tesszük őt pusztán „átmeneti állomássá”. A két szeretet között olyan szoros a kapcsolat, hogy »konkrét« szeretetünk is teljes igazolást kap, s részesül abban az ígéletben, hogy örökké tart.”

A konkrét ember és a mindenki iránti szeretetünk mögött pedig ott áll Krisztus, pontosabban mondva: ő maga az, akit szeretünk. A testvéri szeretet célja és beteljesedése magában a szeretetben van: szeretni Istent ugyanabban a szeretetaktusban, amelyben ő szeret engem és minden embert, vagyis a Szentlélekben. Még az égben is megmarad a testvéri szeretet, hiszen ugyanazzal a szeretettel fogjuk szeretni testvéreinket, amellyel Isten szeret minden embert, külön-külön mindegyikünket.

Itt is kitűnik, hogy a megtestesülés áll hitünk középpontjában. A másik ember nem alkalom, nem hely, ahol Istent szerethetem, hanem embertársaimat szeretve Isten szeretetével, a Szentlélekkel szeretek, aki az Atya és a Fiú Lelke, és aki az én lelkem is lett. Szent Pál főségesen szép, eszkatologikus távlatot nyit a korintusiaknak, amikor arra indítja őket, hogy várják a Krisztusban való örömteli beteljesedést. Ne a karizmák legyenek többé a lényegesek, melyek elmúlnak, hanem a hit, a remény és legfőképpen a szeretet.

Szent Pál itt kapcsolódik Szent János evangéliumához, ahol Jézus így imádkozik az utolsó vacsorán: „*Ahogy te, Atyám, bennem vagy, és én tebenned, úgy ők is egy legyenek mibennünk, és így elhiggye a világ, hogy te küldtél engem.*” (Jn 17,21)

Ez az újfajta szeretet, amely a Szentlélek által kiáradt a szívünkbe, az az eszkatologikus jel, amely az egyetlen esélyt adja a világnak, hogy elfogadja Krisztust Istennek, az örök Atya Fiának. Talán kezdjük már sejteni, érteni a *Szeretethimnusz* belső dinamizmusát, sodrását, forradalmas, hallatlan újdonságát a vallástörténetben sőt, az egész emberiség történetében. Az alapvető vallási magatartás többé már nem az eksztázis. És ezt olyan misztikusok támasztják alá, mint Avilai Szent Teréz, akinél szinte mindennaposak voltak az elragadtatások. Mert nem az élmény az érték, hanem a szeretet, nem az értelmi ismeret, nem a jámborság a legfőbb kincs, hanem a szeretet, a másik ember mindenestül való vállalása.

De vigyázzunk, ez nem humanizmus és nem filantrópia! Nem az a fajta buzgólkodás, hogy tegyünk sok jót, legyünk lelkes rohamcsapat, és ne aggódjunk amiatt, hogy szeretetből végzett munkánk miatt az imádság vagy a szentmise elmarad. Igenis a misztériumból, az imából kell élni, egyébként megmérgeződik minden és a szeretet csak elkoptatott jelszó lesz.

A *Szeretethimnusz* első strófája felcsigázta érdeklődésünket, a második kifejtette, elsorolta, milyen a szeretet, melyet Isten kinyilatkoztatott nekünk Krisztusban, végül a harmadik levonta a következtetést az időre és az örökkévalóságra vonatkozóan. S ez döbrent rá arra, aminek felfogása Szent Ágostonnak is az igazi megtérését, a megtérés utáni megtérését jelentette, s amiről keveset beszélnek, hogy Szent János szerint ugyanazzal a szeretettel, amellyel testvérünket szeretjük, szeretjük Istent is. A másik tehát nemhogy nem akadály, de még csak nem is „próbababa” Isten szeretésében, hanem a két szeretet egy és ugyanazon valóság.

Úgy látszik, valójában egyetlen ősi értelemben vett lelkigyakorlat létezik a kereszténységben: Isten titkából alászállni emberi szívünk titkába, vagy emberi szívünk legmélyebb emberi tapasztalatából kiindulva elmerülni Isten szentháromságos titkában. Itt valóban *a mélység hívja a mélységet*, ahogy a zsoltairos mondja, s ez a két titok a Szentlélekben egy lesz, ő ugyanis Isten mélységeit és az ember mélységeit egyaránt ismeri.

Elmélkedésünk a végéhez közeledik. Az a tapasztalat, amiről az elején szó volt, hogy akik megtértek és hisznek Krisztusban, egy szív és egy lélek lesznek, talán számunkra is kezd valósággá válni. A Szentlélek hatása alatt élve, nap mint nap tanulva és gyakorolva a szeretetet majd egyre jobban megtapasztalhatjuk ezt a belső, de a külsőt is a maga képére alakító realitást. Lassú, fokozatos megtérés ez, amelyből új megtérések születnek. A nagy szentek, mint amilyen például Ágoston, rendszerint annak a szeretetnek köszönhetik megtérésüket, amely körülvette őket az útkeresés és vívódás idején. Mónika évtizedek könnyes imádságai után mintegy másodszor is megszülte fiát, s e születésnél ott „bábáskodott” Ágoston benső barátja, Alipius. A háttérben pedig jelen volt a lelki anyaság

misztériumát hordozó Egyház, amely példájával és közbenjárásával segít az új életre születésben.

Milyen titokzatos és vigasztaló valóság ez: bár mindannyiunknak egyenként kell világra jönnünk, mégis a testvéri szeretet által, szeretteink és az Egyház segítségével születünk arra az életre, amely nem más, mint a Szentháromság bennünk lakása: a tiszta és tökéletes szeretet, amely örökké megmarad.

